

סטודנטים

להיבטר מפיטר

לקבל מרות של רוב — צריך לדעת כל יושבי ראש של מוסד דמוקרטי. ברוך גיטליץ, יושב ראש התאחדות הסטודנטים, לא ידע זאת.

בשבוע שעבר התכנס הוועד המצומצם של ההתאחדות, המונה שמונה חברים בעלי זכות הצבעה. בני גבאי (25), איש אחדות העבודה, העלה בעיה רגישה לסדר-היום: "במגורי הסטודנטים שליד האוניברסיטה מתגוררים שני גרמנים. הדבר פוגע בסטודנטים ישראלים, שבחלק מהם ערכו ניסויים בזמן מלחמת העולם השנייה. אני דורש להרחיק את הגרמנים מהשיכון."

נערכה הצבעה. ברוב של 3 נגד 2 התקבלה הצעת הגירוש. בעד הצביעו איש המפלגה הדתית לאומית, איש מפא"י ובני גבאי.

בחור טוב. גיטליץ, צעיר (24) עגול-פנים ומלא גוף, היה נגד הגירוש. הוא לא העביר את ההחלטה של הוועד להנהלת ה"אוניברסיטה". זו למדה את העניין מקריאה באחד הצהרונים, מיהרה לפרסם גילוי דעת "שהסטודנטים הגרמנים לא יגורשו, ימשיכו להתגורר בשיכון הסטודנטים, למרות החלטת הוועד."

בו בזמן ערכו דיירי-השיכון הישראלים מלחמה משלהם נגד הוועד, החתימו סטודנטים טים על פטיציה נגד החלטת הגירוש. "לא נכון שהגרמנים פוגעים ברגשותינו", אמר השבוע יוסי בנדק בן ה-21, שכנו לחדר של אחד הגרמנים. "אני גר בחדר אחד עם פטר. הוא בחור נפלא, מתעניין בכל פעם המתרחש בארץ, ואני רואה במעט כל שבוע את המכתבים הנלהבים שהוא שולח לדידיה בגרמניה."

פטר פריימארק עצמו אינו מדבר. ההחלטה דיכאה אותו. כשהוא יורד לאכול במסעדת האוניברסיטה, הוא משפיל את מבטיו. רק לדידיה הקרובים הוא מסביר שהיה מוכן למקרה כזה. "ידעתי שזה עלול לקרות. אני מצטער על כך." מיד לאחר החלטת הוועד אף החליט לעבור משיכון הסטודנטים לדידיה בעיר. חבריו הניאו אותו מכך. "אל תהיה טיפש. נזכחתך לא מפריעה לנו כאן. להיך?" אמרו לו הסטודנטים הישראלים.

אין תגובה! בשבוע זה עומדת להחלטה המוצעת המורחבת של הסטודנטים. במסדרונות האוניברסיטה יודעים לספר שהחלטה כזו הוציא גלוי-דעת המתנגד ל"גירוש, ומי שמכיר את הקואליציה האוניברסיטאית יודע שכל החלטה שתאמץ מתנגד לה — לא תעבור.

אחד שלא התרגש במיוחד היה הפרופסור בנימין אקצין, שנשאל דעתו על העניין בעת שאכל ארוחת-צהריים: "אנא, אל תקלקלו לי את התיאבון. אין תגובה."

מפלגות

טובה לחברים

השבוע עמדה הממשלה בפני דרישה מפתיעה. תבעה המפלגה הליבראלית: יפטר סגן שר הבריאות יצחק רפאל — או שתגיש לכנסת הצעה להביע אי-אמון ב"ממשלה.

הנימוק הרשמי היה, כי חלקו של יצחק רפאל בפרשת שפיגל מטיל עליו צל כה כבד, עד שאינו יכול להמשיך במשרתו הרמה. אפילו אם אין לו חלק ישיר בגביית השוחד מקבלני ומתכנני בית-החולים החדש בתל-גיבורים, טענו הליברלים, הריהו נושא באחריות פרלמנטרית למעשיו של שפיגל. המפתיע בדרישה זו לא היה חוכמה — כי אם עיתויה. שהרי כבר בשלב הראשון של פרשת שפיגל, הצביע העולם הזה (1324) על אחריותו של רפאל. מדוע, אם כן, חיכו הליברלים עד עתה לדרוש את פיטוריו של העסקן הדתי, אשר שורה ארוכה של בזיונות ומעשים מסוקפקים קשורה לשמו?

ההגיון המשפטי חייב שדרישה זו תוגש מיד עם התפוצץ השערוריה, או בעוד זמן מה, כאשר יסתיים הביורו המשפטי ב"פרשה.

הממורמרים. אם נעזר הגיון משפטי מודרנית הליברלים, היה בה הגיון מפתיע לגמי רב. אולם כל הצדדים המעורבים ניסו להסתיר הגיון זה. כי בפנייתו האולטימטיבית לאשכול, ביקש ח"כ יזהר הררי ה"ליברלי לגמול טובה ודחף לכמה מראשי המפד"ל — חברי-המפלגה של רפאל.

הדחיפה המיידית ניתנה על-ידי שניים מ"ראשי המפד"ל": שרה-סעד יוסף בורג וח"כ משה אונג. שני ראשי סיעת לוי-נפתלי בתוך המפלגה ממורמרים מן ההפליה שהנהיגו כלפיהם ראשי המפלגה, בכך שמנעו מאנשי לוי-נפתלי יציגו במסדרות המפלגה.

אונג הסתפקו המתפאר בהליכותיו הצנועות, ראה ברפאל הפיכוכי המוסרי והצניבורי. מה עוד, שאונג ניסה בכל מאורו לזאת לאו"ם כנציג מפלגתו במשלחת הישראלית, אך הנסיעה הנועמה הוענקה לרפאל, בורג, לעומתו, ראה ברפאל מתחרה של ממש, ה"עלול לדחוק את רגליו מן הממשלה.

מזה חודשים שורר בקרב הנהגת ה"מפד"ל החשש, כי לוי אשכול ירחיב את הקואליציה הממשלתית על-ידי צירוף מפ"ם. במקרה זה יוקטן מספר השרים הנוהגים משלושה לשניים. בורג, איש לוי-נפתלי, יהיה מיועמד טבעי לסילוק.

מי יהיו שני השרים שייותרו במקרה זה? המקום הבטוח היחיד הוא של ראש המפד"ל, חיים משה שפירא. שרה-הרות, זרחה וורה-פטיג, נחשב ככשולן בחוגי ה"מפלגה, על כן ייתכן כי לא יישאר. קיימים סיכויים שיוורשו יהיה אחד משניים אלה: סגן שרה-פנינים הנוכחי, ישראל בן-מאיר — או יצחק רפאל.

כלי נחת. אל החישוב הפוליטי נוסף נימוק אישי מעליב: בעוד ימים ספורים תיפתח בניו-יורק ועידת המזרחי. עד כה נהוג היה, כי את הנאום התגיגלי שלאחר סעודת מוצאי-שבת ישא שר מישראל. כאשר הוזמן בורג לנאום בפני הוועידה, היה מוכן מאליו שכבוד זה יוענק לו.

לפתע נודע לו כי רפאל, השווה בארצות-הברית, סידר עם מכריו שם, שהנאום יה" גדול יוענק לו, לא לבורג. על עלבון זה סעודה לא סלח שרה-סעד. הוא פנה לדידיה במפלגה הליבראלית, ואלו שמחו לנקוט צעד שיעמיד במבוכה את המפד"ל והממשלה.

המבוכה היתה קצרה מאד. לוי אשכול סילפן לח"כ הררי, הודיע כי אינו רואה שום סיבה לפיטורי רפאל. הוא נעזר בגרעון האוזנר, שהודיע לצמרת מפלגתו הליברלית שהעניין "טוב יודיעה" — טענה כוזבת לחלוטין. מאחר שרפאל אינו נאשם בשום משפט. הליברלים דחו את הגשת הצעת אי-האמון.

אך הידיעה על דרישת הפיטורים, והרקע לדרישה זו, הספיקה להגיע לניו-יורק, עוד לפני שהגיע לשם ד"ר בורג.

וכך ייתכן, אמנם, כי רפאל ישא את הנאום המרכזי בסעודת מוצאי-שבת. אבל הרבה נחת מנוכחותו המושפלת של בורג

* האוזנר התפנה מכל עיסוקיו וכותב ספר על משפט אייכמן, שכל מטרותו לסתור את דברי הסופרת חנה ארנדט, שספרה המד-היר אייכמן בירושלים עשה מהאוזנר ערף ואפר.

בעק אכסניה פרישמן

תקרית אחרי סעודת שבת

לא תישאר לו. ספק אפילו אם יוכל ליהנות מלוא ההנאה מן המנות הדשנות שיוגשו לו.

דת

הקנאי חוזר

"אני אחזור!" נשבע הגנרל דוגלאס מאק' ארתור, כאשר נסוג בפני הפולשים היפאנים מקורינדרו. הוא חזר כמצנח, נכנס להיס' טוריה.

השבוע נשמעה הבטחה דומה. "אני אחזור!" הכריז בניו-יורק יואליש טייטלבוים, הרב' מסאטמר, כדי לעמוד בראש המערכה על שמירת השבת בישראל."

הרבי מסאטמר הוא מנהיגם הרוחני של נטורי-קרתא בעולם, קנאי שלעומתו נחשב עצמו בלוי כפשוטן מתון. בעת ההפגנות האחרונות על התנועה ממעבר מנדלבוים, ניצח הרב הקשיש על המערכה, באמצעות שיחות טלפוניות. איש לא ציפה שיבוא בעצמו לנהל את המערכה, כי בתום ביקורו האחרון, לפני שמונה שנים, הודיע שנעלב קשות ולא ישוב לבקר בישראל.

הוא הסביר לסופר דוב סדן, כי בעת שביקר בחצר הרבי מבולו בתל-אביב, שאל את הרבי מדוע יעץ לחרדים להשתתף ב"בחירות לכנסת — בניגוד לקריאתו של סאטמר, הרבי מבולו לא השיב, אך שמשו קרא: "אך אתה מדבר אל רב?"

נגד הבן-דוד. מה דחף את טייטלבוים לשנות את דעתו?

הסיבה נמצאת בקרית-צאנו שבנתניה, ב"דמותו של יקותיאל האלברשטם, הרבי מ"קלויזנבורג. אותו אדמו"ר שהכריז, לפני שלושה שבועות, על רצונו לעזוב את ה"ארץ ולרדת לאמריקה, בגלל חילול השבת בישראל.

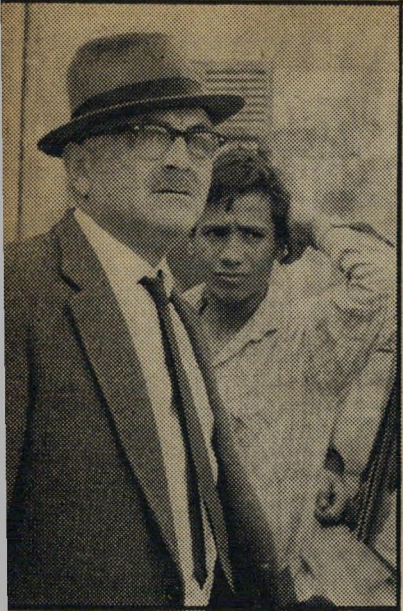
הודעת הרבי מסאטמר באה להוקיע את רצון-הידידה של הרבי מקלויזנבורג, להציגו כערק מן החזית. לא רק מפני שמנהיג נטורי-קרתא אינו אוהב את האלברשטם ה"ציוני, אלא כדי לסכל את התוכנית הכמוסה שהסתתרה מאחורי רצונו של הרבי מנתניה לרדת לברוקלין.

התוכנית: עם שובו לניו-יורק, יודיע האלברשטם כי הוא חוזר בו מאמנתו ב"ציונות, ישתדל לרכוש בחזרה את הציבור הגדול והעשיר של חרדים אנטי-ציוניים באמריקה. מכיון שהוא צעיר, ובן דודו של הרבי מסאטמר, קיווה כי בבוא העת יוכל לרשת אותו כמנהיג החרדים. אך הישיבה הקנאית לא אבה ברבי מקלויזנבורג כיוורש. על כן החליט לנסוע לישראל — לא רק ללחום במפירי השבת, כי אם גם בכ"דודו השאפתן.

שוויון שניים

בבוקר יום השבת האחרון יצאו שני אנשים מבתם בירושלים, כדי להנות — כל אחד לפי דרכו — את הנאת השבת שלו. דוד פרישמן, מנהל אכסניית-הנוער בבית-ונון, יצא כדי להשקות את גינת ה"אכסניה, ואילו עורך-הידן הדתי, עמנואל מאק, גמר את תפילת המניין הראשון. סעד את ארוחת הצהריים מוקדם ויצא ל"סייל בחברת אשתו ובניו.

חנק בצינור. בני משפחת מאק צעדו

עורך-הידן מאק

כמה מטרים לפני אביהם, לא שמו לב לכך שנעצר לפתע ליד אכסניית-הנוער. הדבר שראה בחצר, הרתיח את דמו. מנהל-האכסניה, דוד, צמד על מדרגות החצר, שסף אותו בצינור גומי.

"מדוע אתה משקה בשבת?" פנה אליו עורך-הידן ככעס. "זה מוסד ציבורי ואתה מחלל את השבת!"

לגבי מה שהתרחש בעבור כמה דקות, קיימות שתי גירסות. לפי גירסתו של עורך-הידן ילד חרשה, ששימש בשנים 1951-53 כשופט-שלוש בירושלים, השיב לו מנהל האכסניה בהתזת מים, הכה אותו בצינור ואף נשך אותו באצבע. כשחששו בניו לעזור לו, רץ פרישמן לאכסניה, חזר עם פגיון ודקר את בנו של מאק, חנואל (20).

לטענתו של פרישמן, היה זה מאק ש"התקיף ראשונה. הוא ביקש להפסיק להשקות ומשנתקל בסרוב, ניסה לחטוף את הצינור. גם שני הבנים שמיהרו למקום, תקפו את פרישמן, הפילוה ארצה והחלו לחנקו בצוארו בעזרת צינור גומי. נתקפתי ה"ס' טריה", סיפר פרישמן. "אשתי צלצלה ל"מטרה ואני רצתי לאכסניה וחזרתי עם הפגיון, שפעם השאיר לי תירו, כדי להפחיד בו את התוקפים ולהניסם. חששתי לחיי. הם ניסו להוציא את הפגיון מידי, ותוך כדי כך נדקר אחד מהם."

בזאת לא קרה לי. מאק עצמו טרב השבוע להביע דעה על המקרה. "מסרתי תלונה במטרה", אמר, "והם כבר מטפלים בזה."

"אף פעם לא קרה לי דבר כזה", התחודה, לעומת זאת, פרישמן, המכהן כמנהל ה"אכסניה כמעט שנתיים. "שעורך-הידן יעשה דין לעצמו, יכנס לטטה פרטי וינסה לכפות את דעתו בכוח?"

רדיו

התבשיל שהוקדח

יוסי התאהב בנילי, אך משהלה לחקור את עברה — נכונה לו שורה של הפתעות. כי ניילי נולדה בהסתרי, בשלהי מלחמת ה"עולם הראשונה. כבת למשפחת אהרונסון מ"זכרון-יעקב, חייה התנהלו תוך אי-הבנה עם סביבתה והיא נרדפה עד חורמה. הילכו עליה רכיל וביזו את שמה הטוב. ניילי (ראשי התבות של: נצח ישראל לא ישקר) היתה מחתרת יהודית שקמה בימי התורכים ועסקה בריגול בשירות הצבא הבריטי, ש"הנה במצריים והתכוונן לקרב על כיבוש ארץ ישראל.

יוסי גודארד, עורך תוכניות לנוער ב"קול-ישראל, שקע בחקר תולדותיה, העלה מתוכם את דמותו של יוסף לישנסקי, מ"שוכב שהנושא דורש טיפול יסודי ומקיף, פנה לעזרתו של נקדימון רובל, מנהל מחלקת הביצוע וההדרכה של בית השידור. השניים עשו ימים כלילות בחקר התקופה, ראינו והקליטו עשרות אנשים, הקדישו לעבודה עשרה חודשים — זמן שאי ב"הכנת תוכניות רדיו עד כה. התוצאה: תוכנית בת שעה, מוגשת על-ידי השרדן חיים יבין, בשם מודף (מתחרז עם נרדף). **יריה בגב.** זמן העלילה שנת 1917. (המחלל בעמוד 14)

בית משפט השלום האגף האזרחי

רפאל ואשתו במשפט שפיגל נאום אחרי סעודת שבת